

og foretager store og bekostelige Foranstaltninger, undtagen han er sikker paa at kunne komme til at nyde Udbyttet af disse. I den Retning antager jeg ikke, at Rogenfornihelst vil kunne reise Indvending mod det foreliggende Lovforslag, og jeg kan heller ikke forstaa, at Rogen vil kunne reise Indvending mod de to Maader, hvorpaa de Formaal, jeg nu har omtalt, søges naaet. Den ene er nemlig den, at den Leiehusmand, der foretager Grundforbedring, vil kunne faae Erstatning derfor, naar han fraflytter Eiendommen paa Grund af Opfølgelse fra Eieren. Den anden Maade er den, at Leiemaalet skal vare i et længere Tidsrum end hidtil. Forslaget gaar ud paa, at Leiemaalet skal vare i 12 Aar. For mig stiller Sagen sig saaledes, at skal man reise Indvendinger mod Lovforslaget, kan man ikke reise dem, fordi det gaar for vidt, men snarere, fordi det ikke gaar vidt nok og ikke fuldt paataaler Husmændenes Aarv. Den gamle Sætning fra Bondebevægelsens Tid — denne forunderlige Bondevennekamp, der paa Landhøvsænet's Omraade har naaet saa store Resultater — den gamle Sætning: fri Jord i fri Mand's Eie, gjælder ogsaa for Husmændenes Vedkommende, og Leiehusmændene eller Fæstehusmændene ere lige saa berettigede til at forlange deres Jord paa en eller anden Maade til Eiendom, som Fæstebønderne i sin Tid vare til at forlange deres Fæstegaarde til Selveiendom. Det vil være ligesaa heldbringende for Leie- og Fæstehusmænd at faae deres Jord til Selveie, som det har været for alle Andre. I Hjør være vi komne lidt hen derimod. Saa vidt det vil erindres, vedtoges det, at Husene paa Godserne skulde være Fæstetvang undergivne, men derfra er man i Aar gaaet bort i det foreliggende Forslag. Men skulde vi derfra, er det nok, tror jeg, nødvendigt at begynde at tale en lille Smule om, hvorledes vi skulde staa Husmændene mere Eiendomsjord end den, Husmandstanden i Danmark har nu. Det er nødvendigt, tror jeg nok, for Folke-thinget at tage dette Spørgsmaal op, og Husmændene ere berettigede til at forlange af os, at vi overveie denne Sag. Paa hvad Maade dette skal lade sig gjøre, er et Spørgsmaal, som jeg haaber det høie Thing vil tage under grundig Overveielse og aldrig lade sig gaa ud af Tanke. Der har her i dette Thing gjentagne Gange været Tale herom. Der har været talt om Udskiftning af Præstegaardsjorderne, og det har været fremsat saa vel her i dette Thing som ude omkring paa utallige Valgtribuner og andre Tribuner her i Landet. Men hvad

er det blevet til? Have Husmændene faaet en eneste Kvadratalen mere Selveiendomsjord end i Forveien? Seg fremkommer med disse Bemærkninger for at erindre om de gamle Tanter, der saa ofte tidligere ere komne frem her i Thinget, men som i de senere Tider ere komne frem, synes det mig, med en hel Del mere Spagfærdighed end tidligere, og lad os endelig ikke give det Udseende af, at vi tage mindre kraftig fat paa at forbedre Husmændenes Forhold her i Landet, end Thinget i sin Tid tog fat paa at forbedre Gaardmændenes Forhold her i Landet.

Efter disse almindelige Bemærkninger, som jo kunne udstrækkes meget længere, men som jeg tror ere fremfattede saa tydelig, at Alle ville kunne forstaa dem, skal jeg gaa over til visse Enkeltheder i Lovforslaget, som jeg ikke finder heldige. — Det Første er dette, at jeg mangler Noget i Lovforslaget. Der er nemlig en Del Leiehusmænd her i Landet, ja ikke saa endda, som ikke falde ind under Lovforslaget. Jeg sigter her til alle de Leiehusmænd, der selv eie deres Huse, men ikke eie Grunden, ja, de kunne maaske eie den Grund, hvorpaa Huset er bygget, men eie ikke den Jordlod, de drive, Jordlodden er leiet Jord. Slige Forhold finde Sted rundt omkring i Landet, de fleste Steder i mindre Stil, men paa Samsø finder det Sted i stor Stil; der er saaledes ca. 500 Leiehusmænd paa Samsø, som der ikke er taget Hensyn til ved det foreliggende Lovforslag. De kunne ikke falde ind herunder, da Lovforslaget jo omhandler Huse med Jord eller Dele af samme; Husene derovre eies af vedkommende Husmænd, medens Jorden er leiet. Det forekommer nu mig, at Husmænd, der have deres Leiemaal paa den Maade, trænge endnu mere til Lovgivningens Hjælp end de Husmænd, der falde ind under det foreliggende Lovforslag. De Huse, der falde ind under det foreliggende Lovforslag, er der dog Lovgivet om tidligere, der er der en længere Opfølgelsesfrist, og de kunne kun opsiges til Fraflytning, saa vidt jeg erindrer, til 1ste Mai; men i de Tilfælde, hvor Husmanden selv eier Huset, men har leiet Huslodden, kan Opfølgelse ske, alt efter som det staar i Kontrakten, og de Herrer kunne stole paa, at hvor det Forhold finder Sted paa Godser, giver Kontrakten ikke nogen lang Opfølgelsesfrist; i Almindelighed vil man finde en Opfølgelsesfrist paa 3 Maaneder. Der er næppe noget Sted her i Landet, hvor Husmændenes Forhold er uheldigere ordnet end paa Samsø, og naar vi derfor skulde have fat paa Love til Forbedring af Husmændes-